

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2026-2028



Olecko 2026

Spis treści

1.	Wprowadzenie	3
2.	Podstawy prawne Programu.....	5
3.	Wytyczne do podjęcia działań w ramach Programu.....	7
	- organizowanie zajęć pozaszkolnych i pozalekcyjnych, w placówce wsparcia dziennego Świetlica im. Jana Pawła II w Olecku	8
4.	Charakterystyka sytuacji demograficznej i społecznej w gminie Olecko.....	9
5.	Analiza SWOT	15
6.	Założenia, adresaci programu i oczekiwane rezultaty	20
7.	Cel główny i cele szczegółowe	21
8.	Realizatorzy Programu	28
9.	Źródło finansowania	29
10.	Monitoring i ewaluacja Programu	30
11.	Spodziewane efekty Programu	30
12.	Podsumowanie.....	31

1. Wprowadzenie

Rodzina to grupa jednostek powiązanych więzami krwi, której dorośli członkowie ponoszą odpowiedzialność za opiekę i wychowanie dzieci. To rodzina, a przede wszystkim rodzice i ich postępowanie, kształtują określone wartości, postawy, przekonania, którymi w swoim życiu będą kierowały się dzieci. Posiadanie rodziny plasuje się wśród tych wartości, które pomimo wielu zmian zachodzących w społeczeństwie, są uniwersalne wciąż ważne i pożądane. Jednocześnie podlega kulturowym i społecznym przeobrażeniom.

Proces wychowania stanowi podstawowy cel rodziny i jej pierwszorzędne zadanie. Poprzez rodzinę i interakcje, jakie w niej zachodzą, dziecko poznaje, co jest w życiu ważne, wartościowe, godne szacunku i naśladowania, a także poznaje otaczający świat i prawa nim rządzące. Rodzina jako fundamentalne środowisko dziecka, powinna dbać o wszechstronny rozwój dziecka psychiczny i osobisty oraz społeczny i fizyczny, zapewniać bezpieczeństwo i spokój w każdym aspekcie życia, dążyć do prawidłowego rozwoju moralnego i kulturowego. Niezależnie od tego, jak funkcjonuje rodzina, czy jest środowiskiem zdrowym i wartościowym, czy też przejawia wyraźne cechy dysfunkcji w każdym przypadku kształtuje osobowość dziecka, postawę społeczną, wyznacza koleje losu.

W potocznym przekonaniu w rodzinie powinna być zaspokajana potrzeba miłości i bezpieczeństwa. Rodzina stanowi pierwszą grupę odniesienia, w ramach której budowane jest poczucie tożsamości dziecka. To rodzina dostarcza pierwszych doświadczeń w relacjach z najbliższymi, z innymi ludźmi, z otoczeniem.

Współczesne rodziny zmagają się z wieloma problemami, które mogą doprowadzić do dezorganizacji życia rodzinnego. Postęp cywilizacyjny i technologiczny poprawił jakość życia w wielu obszarach. Obecnie lista zagrożeń stale się wydłuża obejmuje również konsekwencje postępu technologicznego i cyfryzacji, a także doświadczenia kryzysów humanitarnych, gospodarczych czy zdrowotnych. Sytuację rodzin problemowych determinuje niski kapitał społeczny, wielopokoleniowe, dziedziczone nieprawidłowe wzorce wychowawcze, przemoc, uzależnienia i inne problemy ujmowane w kategorię patologii społecznych.

Rodzinie przeżywającej trudności w prawidłowym funkcjonowaniu oraz wypełnianiu obowiązków rodzicielskich należy zapewnić wsparcie i interdyscyplinarną pomoc umożliwiającą jej samodzielne przezwyciężanie wszelkich problemów.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej szczególną rangę przypisała funkcji opiekuńczo-wychowawczej realizowanej w rodzinie. Realizowanie tych zadań, na mocy ustawy, zostało w znacznej mierze oparte na usłudze asystenta rodziny. Jest on głównym koordynatorem działań, które w zamierzeniu muszą być zindywidualizowane, tj. ich wykorzystanie zależne jest od potrzeb konkretnej rodziny.

Program skupia się przede wszystkim na współpracy z rodzinami oraz organizowaniu wsparcia w obszarze opieki i wychowania dzieci. Jego głównym założeniem jest stworzenie spójnego systemu działań, który umożliwi wczesne rozpoznawanie problemów i skuteczne podejmowanie odpowiednich interwencji. Ma on charakter praktyczny koncentruje się na realnej pomocy rodzinom przeżywającym kryzys, a także na wzmacnianiu tych funkcjonujących prawidłowo, aby zapobiegać ich marginalizacji oraz utracie kompetencji wychowawczych.

Należy poczynić wszelkie starania, aby rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej uzyskały profesjonalną pomoc i mogły w przyszłości samodzielnie, bez wsparcia instytucjonalnego, realizować złożone funkcje rodziny.

Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2026-2028 jest utworzenie systemu opieki nad dziećmi oraz wspierania rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, w celu przywrócenia im zdolności do wypełnienia tych funkcji, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Realizowane w ramach programu zadania koncentrować się będą na całej rodzinie, również w sytuacjach, gdy dziecko umieszczone zostanie poza rodziną biologiczną, w celu odzyskania przez nią funkcji opiekuńczej.

Planowane działania w programie w zależności od celów i poszczególnych zadań prowadzących do ich realizacji, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji danej rodziny, będą miały zróżnicowany charakter: profilaktyczny, aktywizujący oraz interwencyjny. Interdyscyplinarną pomoc rodzinom przeżywającym kryzys powinny świadczyć lokalne służby społeczne oraz inne podmioty działające na rzecz dziecka i rodziny, z zachowaniem zasady wzajemnej współpracy oraz poszanowania godności wszystkich uczestników działań. Realizacja programu może odbywać się za zgodą rodziny, z jej aktywnym udziałem w procesie zmian, z wykorzystaniem jej zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

2. Podstawy prawne Programu

Do aktów prawnych regulujących treść Programu należą:

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U.2025 poz. 49 ze zm.),
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U.2025 poz. 1214 ze zm.),
3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U.2024 poz. 1673 ze zm),
4. Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (Dz.U.2026 poz. 508 t.j.),
5. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U.2024 poz. 1829 t.j.),
6. Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U.2026 poz. 79 ze zm.),
7. Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz.U.2024 poz. 1512 t.j.),
8. Ustawa z dnia 12 maja 2022 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2022 poz. 1116 ze zm.),
9. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U.2023. poz. 2151 t.j.),
10. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U.2023 poz. 1939 ze zm)
11. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U.2025. poz. 1208 ze zm),
12. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U.2025 poz. 1461 ze zm.),
13. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (Dz.U.2025.poz. 913 ze zm.),
14. Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (Dz.U.2026.110 ze zm.).

15. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Olecko na lata 2016-2025 (Uchwała nr ORN.0007.25.2016 Rady Miejskiej w Olecku z dnia 29 kwietnia 2016 r.);
16. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Olecko na lata 2026-2030;
17. Wojewódzki Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2023-2027.
18. Uchwała nr 149 Rady Ministrów z dnia 23 sierpnia 2023r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028 (M.P.2023.881)

3. Wytyczne do podjęcia działań w ramach Programu.

Ustawa z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zobowiązuje gminę do podejmowania działań pomocowych wobec rodzin, które mają trudności w realizowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Szczególną uwagę poświęca się rozwijaniu profilaktyki oraz doskonaleniu sposobów pracy z rodziną. Skuteczna współpraca instytucji mających kontakt z dzieckiem i jego rodziną umożliwia udzielanie efektywnego wsparcia rodzinom zmagającym się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi oraz zapewnienie dzieciom odpowiedniej ochrony. Działania podejmowane na poziomie gminy mają na celu pomoc rodzinie w przezwyciężaniu trudności w taki sposób, aby zapobiec umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej. Natomiast w sytuacji, gdy taka interwencja nastąpi, dąży się do stworzenia warunków sprzyjających poprawie funkcjonowania rodziców, co umożliwi powrót dziecka do rodziny biologicznej. Wsparcie rodziny realizowane jest poprzez pracę bezpośrednio z nią lub poprzez pomoc w zakresie opieki i wychowania dziecka, przy czym odbywa się to za zgodą rodziny i z jej aktywnym uczestnictwem. Zgodnie z obowiązującymi przepisami rodzina może korzystać z wieloaspektowego wsparcia ze strony instytucji oraz podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny, w tym placówek wsparcia dziennego i rodzin wspierających. Podmioty te, we współpracy z asystentem rodziny, realizują działania obejmujące pomoc w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego, a także w kształtowaniu i pełnieniu podstawowych ról społecznych. Celem podejmowanych oddziaływań jest wzmocnienie potencjału rodziny oraz skuteczne przezwyciężanie trudności, tak aby mogła ona prawidłowo i samodzielnie realizować swoje funkcje.

Ustawa zobowiązuje gminy do realizowania działań na rzecz wspierania rodzin, m.in. poprzez zapewnienie pomocy asystenta rodziny, tworzenie placówek wsparcia dziennego oraz organizowanie dostępu do opieki wytchnieniowej. Do ich zadań należy także prowadzenie działań profilaktycznych, które mają na celu zapobieganie umieszczaniu dzieci w pieczy zastępczej.

Głównym kierunkiem do podejmowania działań w ramach Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2026 - 2028 będzie, wsparcie oraz przywrócenie rodzinie zdolności do prawidłowego funkcjonowania poprzez:

1. Przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny.

2. Wspieranie rodzin o niskim statusie materialnym, szczególnie z problemami bezrobocia oraz niepełnosprawności:

- aktywizacja zawodowa rodzin z problemem bezrobocia,
- zapewnienie dzieciom i młodzieży z ubogich i dysfunkcyjnych rodzin posiłków w szkole,
- współorganizowanie wypoczynku dzieciom i młodzieży z rodzin ubogich, problemowych i przemocowych,
- udzielanie dzieciom i młodzieży pomocy socjalnej w formie stypendiów szkolnych, zasiłków szkolnych,

współpraca interdyscyplinarna wszystkich instytucji oraz organizacji na terenie Gminy Olecko zajmujących się pomocą rodzinie,

- dostarczenie usług i świadczenie pomocy społecznej rodzinom żyjącym w trudnych warunkach materialnych i rodzinom z problemem niepełnosprawności,
- zapewnienie opieki wytchnieniowej dla rodziców/opiekunów dzieci z niepełnosprawnością,
- realizacja usług w zakresie asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej,
- realizacja usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych.

3. Wspieranie rodzin zagrożonych patologią, rodzin dysfunkcyjnych

w rozwiązywaniu ich problemów życiowych oraz wzmacnianie i wykorzystywanie zasobów występujących w rodzinach w ramach pracy socjalnej.

4. Wzmocnienie funkcji opiekuńczo-wychowawczej rodziny:

- przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, przestępczości i uzależnieniom wśród mieszkańców miasta,
- współpraca wszystkich podmiotów pracujących na rzecz rodziny w zakresie upowszechniania pozytywnych wzorców funkcjonowania rodziny,

5. Wyrównanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży różnych form pomocy:

- **organizowanie zajęć pozaszkolnych i pozalekcyjnych, w placówce wsparcia dziennego Świetlica im. Jana Pawła II w Olecku**
- organizacja zajęć pozalekcyjnych i rozwijających zainteresowania w świetlicach szkolnych oraz ośrodkach kultury na terenie Gminy Olecko

4. Charakterystyka sytuacji demograficznej i społecznej w gminie Olecko

Olecko to gmina miejsko-wiejska położona w powiecie oleckim, w województwie warmińsko-mazurskim. W skład gminy wchodzi 44 miejscowości zgrupowanych w 35 sołectwach.

Zajmuje powierzchnię 267 km², co stanowi 30,5% Powiatu oraz 1,1% całego Województwa. Graniczy ona z gminami: Kowale Oleckie, Świętajno, Wieliczki (powiat olecki), Ełk, Kalinowo (powiat ełcki) oraz Bakalarzewo i Filipów (województwo podlaskie, powiat suwalski).

Olecko jest gminą miejsko-wiejską położoną w północno-wschodniej części Polski. Siedzibą gminy jest miasto Olecko.

W 2025 roku gminę Olecko zamieszkiwały 19 935 osoby, z czego 10 412 to kobiety, a 9 532 – mężczyźni. Analizując sytuację demograficzną Gminy, w omawianym okresie zauważalny jest stopniowy spadek liczby mieszkańców, kształtujący się na poziomie 1,2%. Biorąc pod uwagę podział na płeć, w omawianym okresie widoczna jest niewielka przewaga liczby kobiet nad liczbą mężczyzn. Szczegółowe dane przedstawiono na poniższym wykresie.

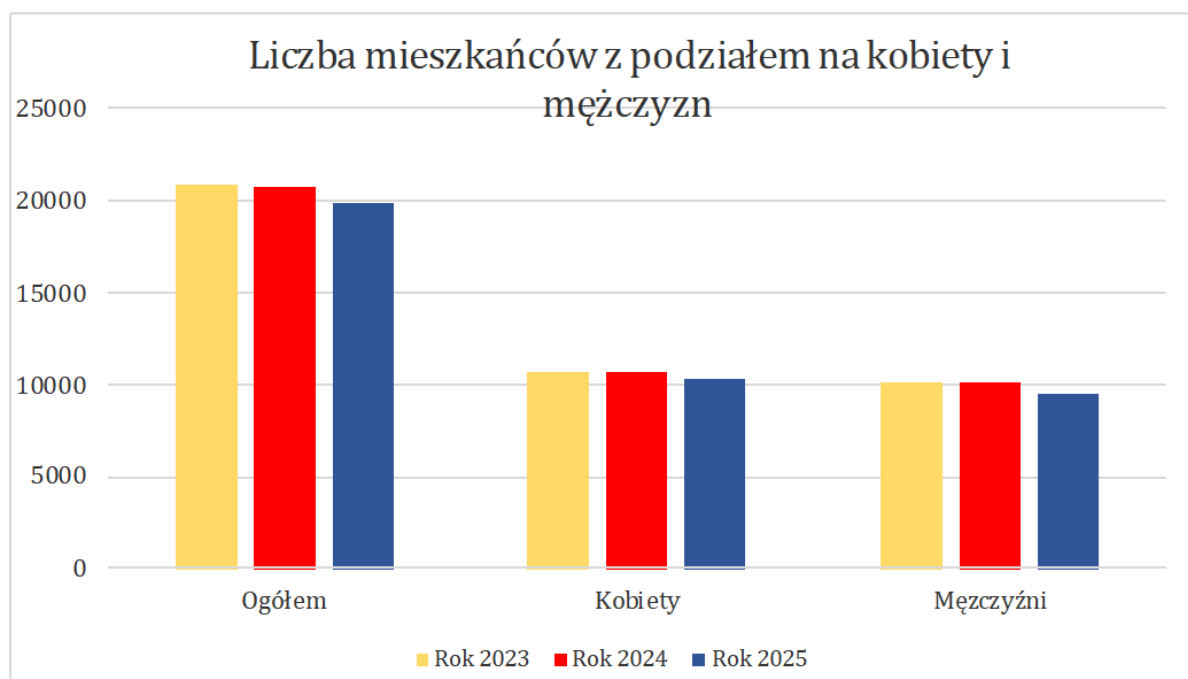
Tabela 1. Liczba mieszkańców

Liczba mieszkańców	Lata		
	2023	2024	2025
Ogółem	20 956	20 834	19 935
Kobiety	10 749	10 718	10 412
Mężczyźni	10 207	10 116	9 523

Źródło: UM w Olecku

Sytuację demograficzną w gminie Olecko przedstawiają poniższe wykresy

Wykres nr 1. Liczba mieszkańców z podziałem na kobiety i mężczyzn



Źródło: UM w Olecku

Kolejną analizowaną kwestią jest przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów. W gminie Olecko w 2024 roku przyrost naturalny na 1 000 ludności kształtował się na poziomie -5,61 co oznacza, że wskaźnik ten przyjmował wyższą i tym samym bardziej korzystną wartość w porównaniu do powiatu oleckiego (-6,97), ale niższą względem województwa warmińsko-mazurskiego (-4,71). Na przestrzeni ostatnich lat w Gminie zauważalny jest spadek przyrostu naturalnego na 1 000 ludności, co świadczy o niekorzystnych tendencjach procesów demograficznych.

W tym kontekście kluczową rolę pełni Ośrodek Pomocy Społecznej w Olecku, realizujący zadania z zakresu polityki społecznej państwa. Jego działalność ukierunkowana jest na wspieranie osób i rodzin w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych poprzez wzmacnianie ich potencjału i wykorzystywanie własnych zasobów. Ośrodek zapewnia zindywidualizowane formy pomocy, obejmujące zarówno wsparcie materialne, jak i działania o charakterze doradczym oraz pracę socjalną.

Instytucja ta funkcjonuje w sposób kompleksowy, łącząc działania profilaktyczne z bezpośrednimi interwencjami ukierunkowanymi na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz wsparcie rodzin w kryzysie, seniorów i osób z niepełnosprawnościami. Współpracując z innymi podmiotami, przyczynia się do realizacji

spójnej polityki społecznej oraz utrzymania ładu społecznego i zapewnienia mieszkańcom odpowiednich warunków życia.

Główne powody przyznania pomocy społecznej przedstawia poniższa tabela, wraz z wyszczególnieniem przyczyn jej przyznania

Tabela nr 2 Powody przyznania pomocy społecznej

Powód trudnej sytuacji życiowej		Lata	
		2024	2025
		Liczba osób	
0		1	2
Ubóstwo	1	203	249
Sieroctwo	2	1	0
Bezdomność	3	37	37
Potrzeba ochrony macierzyństwa	4	82	74
W tym (z wiersza 4):	5	49	54
Potrzeba ochrony wielodzietności			
Bezrobocie	6	281	269
Niepełnosprawność	7	139	160
Długotrwała lub ciężka choroba	8	342	382
Bezradność w sprawach opiek.- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	9	115	119
W tym (z wiersza 9):	10	96	101
Rodziny niepełne			
Rodziny wielodzietne	11	21	18
Przemoc domowa	12	9	12
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	13	0	0
Alkoholizm	14	44	44
Narkomania	15	6	9
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	16	14	15
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy (art. 7 Pkt 11)	17	0	0
Zdarzenie losowe	18	1	4
Sytuacja kryzysowa	19	0	0

Klęska żywiołowa lub ekologiczna	20	0	0
----------------------------------	----	---	---

Źródło opracowanie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej

W latach 2024–2025 przyczyny trudnej sytuacji życiowej osób pozostają w dużej mierze stosunkowo niezmiennie, choć dostrzegalne są pewne różnice w poszczególnych obszarach. Najczęściej wskazywane powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie Olecko była długotrwała lub ciężka choroba – z tego powodu pomoc otrzymały 382 rodziny. Na drugim miejscu pod względem liczby rodzin, którym udzielono pomocy społecznej znajdowało się bezrobocie (269 rodzin), natomiast na trzecim – ubóstwo (249 rodziny). Niepokojące jest, że znaczną część beneficjentów pomocy społecznej stanowią osoby w wieku produkcyjnym, które mimo podejmowania pracy nie osiągają dochodów pozwalających na utrzymanie rodziny. Niskie lub niestabilne zarobki są główną przyczyną zgłaszania się po wsparcie do Ośrodka Pomocy Społecznej, szczególnie w przypadku rodzin wielodzietnych, gdzie dochody z pracy okazują się niewystarczające.

Niepokojącym zjawiskiem jest rosnąca liczba rodzin doświadczających trudności opiekuńczo-wychowawczych, które najczęściej współwystępują z innymi dysfunkcjami, takimi jak uzależnienia, przemoc czy niewydolność w realizowaniu ról rodzicielskich i społecznych. Problemy te znajdują odzwierciedlenie m.in. w niedojrzałości emocjonalnej, zaburzonych relacjach interpersonalnych oraz braku umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego.

Tabela nr 3 Liczba rodzin objęta wsparciem asystenta rodziny

Rok	Liczba rodzin korzystających z pomocy asystenta rodziny
2023	46
2024	35
2025	50

Źródło opracowanie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

W takich sytuacjach istotną rolę odgrywa asystent rodziny, którego działania obejmują diagnozę sytuacji oraz planowanie i wdrażanie we współpracy z rodziną działań naprawczych, ukierunkowanych na poprawę jej funkcjonowania w sferze społecznej, opiekuńczo-wychowawczej i ekonomicznej. Wsparcie to kierowane jest przede wszystkim do rodzin zagrożonych umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej, których trudna sytuacja jest często konsekwencją długotrwałych zaniedbań i skumulowanych problemów.

W 2024 roku w MOPS w Olecku zatrudnionych było 4 asystentów rodziny, którzy w ramach realizacji ustawowego zadania prowadzili pracę z 35 rodzinami przeżywającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zaś w 2025r. objętych wsparciem asystenta rodziny było 50 rodzin.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej reguluje maksymalną liczbę rodzin, które mogą korzystać ze wsparcia asystenta rodziny. Na jednego asystenta przypadało 12 rodzin.

Do głównych zadań należało wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, polegające w szczególności na:

- analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie,
- wzmocnieniu roli funkcji rodziny,
- rozwijaniu umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziny,
- podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
- pomocy w integracji rodziny,
- przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
- dążeniu do reintegracji rodziny,
- opracowywanie we współpracy z rodziną oraz koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej planu pracy z rodziną.

Spśród rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny 50 rodzin były objęte wsparciem asystenta rodziny z czego w 23 rodzinach wystąpił problem alkoholowy. Zobowiązanych Sądowo do współpracy z asystentem było 7 rodzin. W 2025 r. zakończono współpracę z 21 rodzinami w związku z osiągnięciem założonych celów, 2 rodziny zaprzestały współpracy z asystentem rodziny, w 1 rodzinie zakończono współpracę ze względu na brak efektów a w 1 ze względu na zmianę metody pracy.

U wielu rodzin objętych pracą socjalną, a często też nadzorem kuratora występują liczne problemy w opiece nad dziećmi: zaniedbywanie nauki lub nie realizowanie obowiązku szkolnego, zagrożenie demoralizacją, niska samoocena, różnego rodzaju uzależnienia zarówno rodziców, jak i dzieci. Brak odpowiedniego, specjalistycznego wsparcia dla tych rodzin powoduje potencjalne zagrożenie związane z koniecznością umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na gminy obowiązek współfinansowania kosztów pobytu dzieci w pieczy zastępczej. W 2023 roku MOPS poniósł wydatki związane z odpłatnością za pobyt dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej na kwotę 797 355,60 zł, natomiast w 2024 roku było to 1 009 458,35 zł zaś w 2025r wydatki stanowiły 1 373 936,72 zł Biorąc pod uwagę liczbę dzieci przebywających w pieczy zastępczej, w roku 2023 było to 84, w 2024 – 85 dzieci, z kolei w ostatnim roku 2025 – 73 dzieci z terenu Gminy.

Tabela 4: Odpłatność Gminy za pobyt dzieci w pieczy zastępczej

Rok	2023	2024	2025
Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej	84	85	73
Wydatkowana kwota ze środków własnych Gminy	797 355,60 zł	1 009 458,35 zł	1 373 936,72 zł

Źródło: opracowanie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej

Przeprowadzona analiza wskazuje, że podejmowane działania wspierające powinny przede wszystkim zmierzać do utrzymania dziecka w środowisku rodzinnym. Niezbędne jest objęcie rodziny pomocą ukierunkowaną na odbudowę jej kompetencji opiekuńczo-wychowawczych oraz poprawę funkcjonowania w codziennym życiu.

Wsparcie powinno także służyć stworzeniu dziecku bezpiecznych i stabilnych warunków, sprzyjających jego prawidłowemu rozwojowi emocjonalnemu, społecznemu i edukacyjnemu.

5. Analiza SWOT

Technika SWOT jest narzędziem analizy strategicznej, umożliwiającym ocenę wewnętrznych zasobów gminy oraz identyfikację mocnych i słabych stron mogących wpływać na realizację wyznaczonych celów.

Metoda ta polega na systematycznej analizie:

- czynników wewnętrznych – obejmujących mocne i słabe strony,
- czynników zewnętrznych – obejmujących szanse i zagrożenia.

Następnie dokonuje się ich zestawienia w celu:

- maksymalnego wykorzystania istniejących atutów,
- ograniczenia lub eliminacji słabych stron,
- efektywnego wykorzystania pojawiających się szans,
- właściwego przygotowania się na potencjalne zagrożenia.

Analiza SWOT stanowiła pomoc przy dokonywaniu oceny zasobów i otoczenia gminnego systemu wspierania rodziny oraz określenia obszarów problemowych i priorytetów jego rozwoju. Bazowe zestawienie mocnych stron (S), słabych stron (W), szans (O) i zagrożeń (T) dla takich sfer systemu wspierania rodziny w gminie Olecko jak: instytucje i podmioty działające na rzecz dziecka i rodziny, placówki wsparcia dziennego oraz warunki funkcjonowania rodzin, zostało opracowane przez zespół pracowników socjalnych i asystentów rodziny.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
– dobrze zdiagnozowana i rozpoznana sfera problemów społecznych na terenie gminy, – obowiązujące gminne strategie i programy w obszarze rozwiązywania problemów społecznych, – profesjonalizm i współpraca pracowników instytucji działających na rzecz rodziny,	– zbyt późne diagnozowanie problemów dziecka i rodziny, – niedostateczna ilość działań profilaktyczno- edukacyjnych w zakresie wspierania dziecka i rodziny, – trudności w dotarciu do rodzin ukrywających problemy lub niechętnych współpracy z instytucjami.

- dobre warunki organizacyjne i infrastrukturalne do prowadzenia pracy socjalnej. - dostępność poradnictwa specjalistycznego (pedagogicznego, psychologicznego, terapeutycznego, prawnego), - funkcjonowanie placówek wsparcia dziennego dla dzieci, - działalność organizacji pozarządowych NGO na rzecz wspierania rodzin, - oferta programowa MOSiR i ROK skierowana do dzieci i młodzieży, - funkcjonujące placówki ochrony zdrowia, w tym Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu, Narkotyków i Współuzależnienia, - wrażliwość społeczna na występujące problemy społeczne.	- częściowy brak koordynacji między poszczególnymi podmiotami (OPS, szkoły, NGO, policja, kuratorzy). - niski poziom świadomości społecznej na temat dostępnych form pomocy. Ograniczone możliwości wsparcia rodzin w kryzysie wieloproblemowym (np. uzależnienia, przemoc, bezrobocie). - niski poziom świadomego rodzicielstwa i kompetencji wychowawczych, - brak rodzin wspierających, - niski poziom aktywności klientów pomocy społecznej (bierność i bezradność w rozwiązywaniu własnych problemów), - nadmierne obciążenie pracowników socjalnych (zagrożenie wypaleniem zawodowym), - niewykorzystywanie w pracy socjalnej metody projektu, metody grupowej i innych nowych metod (TSR, mediacje, KGR), - niewystarczające środki finansowe na realizację zadań w zakresie profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną, - zjawisko migracji zarobkowej młodych mieszkańców — osłabienie potencjału rodzinnego i opiekuńczego w lokalnej społeczności.
---	--

SZANSE	ZAGROŻENIA
- zmiana mentalności społecznej w kwestii postrzegania rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, - edukacja i uświadamianie społeczeństwa na temat problemów społecznych, - pozyskiwanie środków z poza budżetu gminy na przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu, - wdrażanie usprawnień w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej (oddzielenie świadczeń pieniężnych od pracy socjalnej), - Rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej — wzmocnienie współdziałania OPS, szkół, policji, kuratorów, organizacji pozarządowych, placówek zdrowia i parafii. - Cyfryzacja usług publicznych — możliwość wdrażania nowoczesnych narzędzi informatycznych ułatwiających obsługę klientów i współpracę instytucji. - rozszerzenie usług realizowanych na rzecz dziecka i rodziny o rodziny wspierające, - edukacja rodziców, w szczególności poprzez treningi umiejętności rodzicielskich, radzenia sobie ze stresem, agresją, bezradnością, zarządzania budżetem domowym,	- postępujący niż demograficzny i starzenie się społeczeństwa, - zjawisko migracji zarobkowej, zwłaszcza osób młodych i wykształconych; - pogłębianie się problemów społecznych (wykluczenie społeczne, uzależnienia, brak uprawnień emerytalno-rentowych, przemoc w rodzinie, bezrobocie), - brak spójnego i stabilnie funkcjonującego systemu prawnego, - pogłębiający się kryzys rodziny (spadek wartości instytucji małżeństwa, zanikające więzi rodzinne, zmiany zachodzące wewnątrz struktury rodziny - rozpad rodziny, rodziny „patchworkowe”), - pozostawanie w sferze ubóstwa, wykluczenia społecznego (tzw. zjawisko „dziedziczenia” biedy i problemów w rodzinach), - brak wystarczających środków finansowych na podjęcie działań profilaktycznych, - stereotypowe postrzeganie funkcjonowania pomocy społecznej, - wzrost liczby zadań zleczanych samorządom gminnym bez zabezpieczania środków finansowych, - wzrost dostępności alkoholu, substancji psychoaktywnych oraz pojawianie się nowych rodzajów uzależnień.

- wzmacnianie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę, - Zmieniające się podejście do polityki społecznej — większy nacisk na aktywizację i samodzielność beneficjentów, a nie tylko wsparcie finansowe.	- Uzależnienia od Internetu i technologii cyfrowych prowadzą do izolacji społecznej, zaniedbywania obowiązków, zaburzeń relacji rodzinnych i problemów psychicznych wśród dzieci i młodzieży.
--	---

Przeprowadzona analiza systemu pomocy społecznej w Gminie Olecko pozwala na wieloaspektową ocenę potencjału lokalnej polityki społecznej, identyfikację kluczowych ograniczeń oraz określenie perspektyw jej dalszego rozwoju. Uzyskane wyniki wskazują, że gmina dysponuje względnie stabilnym i spójnym systemem wsparcia społecznego, opartym na jasno zdefiniowanych kierunkach strategicznych, odpowiednio przygotowanej strukturze organizacyjnej oraz kompetentnej kadrze realizującej zadania z zakresu pomocy społecznej. Istotnym atutem pozostaje funkcjonowanie aktualnych dokumentów strategicznych, w szczególności Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz Gminnego Programu Wspierania Rodziny, które wyznaczają długofalowe kierunki działań oraz umożliwiają prowadzenie polityki społecznej w sposób planowy i skoordynowany. Ważnym elementem wzmacniającym efektywność systemu jest również wysoki poziom kompetencji pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej, przekładający się na profesjonalną realizację zadań oraz adekwatne reagowanie na złożone potrzeby mieszkańców znajdujących się w sytuacjach kryzysowych.

Na uwagę zasługuje także rozwijająca się współpraca międzyinstytucjonalna obejmująca szkoły, placówki oświatowe, parafie, policję, kuratorów sądowych oraz organizacje pozarządowe. Tego rodzaju sieć współdziałania sprzyja kompleksowemu podejściu do problemów społecznych oraz zwiększa skuteczność podejmowanych działań pomocowych. Dodatkowo istotne znaczenie ma rozwinięta infrastruktura społeczna, obejmująca żłobki, placówki wsparcia dziennego oraz obiekty sportowo-rekreacyjne, które pełnią ważną funkcję integracyjną, profilaktyczną i aktywizującą.

Jednocześnie analiza ujawnia szereg barier ograniczających efektywność lokalnego systemu pomocy społecznej. Do najistotniejszych należy zaliczyć niewystarczający poziom środków finansowych w stosunku do dynamicznie rosnących potrzeb społecznych, niedostateczną koordynację działań pomiędzy poszczególnymi instytucjami. Problemem pozostaje także ograniczona możliwość wczesnej identyfikacji rodzin doświadczających trudności

opiekuńczo-wychowawczych lub ukrywających występujące dysfunkcje. Istotnym wyzwaniem jest również brak mieszkań socjalnych, co znacząco utrudnia proces usamodzielniania osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Sytuację dodatkowo komplikują niekorzystne procesy demograficzne, takie jak starzenie się społeczeństwa, odpływ młodych mieszkańców oraz utrzymujący się spadek liczby urodzeń. Zjawiska te mogą w dłuższej perspektywie prowadzić zarówno do zwiększenia zapotrzebowania na usługi opiekuńcze, jak i osłabienia lokalnego potencjału społeczno-ekonomicznego.

W kontekście szans rozwojowych szczególne znaczenie należy przypisać możliwości pozyskiwania środków z funduszy europejskich oraz programów krajowych i regionalnych, które mogą stanowić istotne wsparcie dla modernizacji usług społecznych, rozwoju infrastruktury oraz podnoszenia kwalifikacji kadry. Znaczny potencjał tkwi również w postępującej cyfryzacji usług publicznych, rozwoju ekonomii społecznej, aktywizacji środowisk lokalnych oraz wzmacnianiu współpracy z organizacjami pozarządowymi i wolontariatem.

Do najpoważniejszych zagrożeń należy natomiast zaliczyć pogłębiające się problemy demograficzne, ograniczenia budżetowe samorządu, wzrost kosztów utrzymania oraz ryzyko wypalenia zawodowego pracowników socjalnych. Coraz większa liczba rodzin zmagających się z problemem uzależnień, przemocy domowej czy długotrwałego bezrobocia powoduje konieczność intensyfikacji działań profilaktycznych, terapeutycznych oraz specjalistycznych form wsparcia. Dodatkowym wyzwaniem pozostaje niewystarczająca dostępność placówek terapeutycznych i opiekuńczych na poziomie lokalnym i regionalnym.

Podsumowując, Gmina Olecko dysponuje solidnymi podstawami do dalszego rozwoju polityki społecznej, jednak utrzymanie efektywności systemu wsparcia wymaga konsekwentnego wzmacniania działań w obszarze profilaktyki, integracji społecznej, rozwoju usług specjalistycznych oraz zwiększania dostępności wsparcia dla rodzin i osób znajdujących się w sytuacjach kryzysowych. Podejmowanie działań o charakterze długofalowym i zintegrowanym może w istotny sposób przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców oraz budowania trwałego i zrównoważonego rozwoju społecznego gminy.

6. Założenia, adresaci programu i oczekiwane rezultaty

Program Wspierania Rodziny w Gminie Olecko na lata 2026–2028 stanowi dokument strategiczny ukierunkowany na budowanie zintegrowanego systemu wsparcia dziecka i rodziny w środowisku lokalnym. Jego podstawowym założeniem jest wzmacnianie potencjału rodzin w zakresie prawidłowego pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz tworzenie warunków umożliwiających dziecku wychowywanie się w rodzinie biologicznej, bez konieczności trwałego oddzielenia od najbliższego środowiska. Program opiera się na założeniu, iż rodzina stanowi podstawowe i najbardziej naturalne środowisko rozwoju dziecka, dlatego działania instytucji publicznych powinny koncentrować się przede wszystkim na profilaktyce, wczesnym reagowaniu na pojawiające się trudności oraz wzmacnianiu zasobów własnych rodziny. Dokument przewiduje realizację skoordynowanych działań o charakterze profilaktycznym, wspierającym, reintegracyjnym i interwencyjnym, uzupełnianych pomocą materialną adekwatną do rozpoznanych potrzeb społecznych.

Kluczowym celem Programu jest przeciwdziałanie dezorganizacji funkcji rodziny poprzez udzielanie wsparcia już na etapie pojawiających się problemów opiekuńczo-wychowawczych, społecznych czy ekonomicznych. Podejście to ma na celu ograniczenie eskalacji kryzysów rodzinnych i minimalizowanie ryzyka umieszczania dzieci w pieczy zastępczej. Szczególne znaczenie przypisuje się działaniom wzmacniającym kompetencje rodzicielskie, rozwijaniu umiejętności wychowawczych oraz odbudowie prawidłowych relacji rodzinnych.

Istotnym obszarem Programu pozostaje również reintegracja rodzin, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej. W tym zakresie zakłada się podejmowanie kompleksowych działań zmierzających do stabilizacji sytuacji życiowej rodziny, poprawy jej funkcjonowania społecznego oraz stworzenia warunków umożliwiających bezpieczny i trwały powrót dziecka do środowiska biologicznego. Proces ten wymaga długofalowego i specjalistycznego wsparcia obejmującego zarówno pomoc socjalną, psychologiczną, terapeutyczną, jak i pedagogiczną.

Adresatami Programu są rodziny wychowujące dzieci, które doświadczają trudności w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczych, społecznych lub ekonomicznych, a także rodziny objęte pieczą zastępczą, deklarujące gotowość do współpracy na rzecz odzyskania opieki nad dzieckiem. W szczególności działania Programu kierowane są do rodzin

niewydolnych wychowawczo, rodzin pozostających w trudnej sytuacji materialnej, rodzin dotkniętych problemem uzależnień i przemocy domowej oraz rodzin wychowujących dzieci zagrożone niedostosowaniem społecznym.

Program uwzględnia również fakt, iż trudności występujące w rodzinach mają najczęściej charakter wielowymiarowy i wzajemnie powiązany. Problemy ekonomiczne, niski poziom kompetencji społecznych, uzależnienia, przemoc czy długotrwałe bezrobocie mogą prowadzić do osłabienia więzi rodzinnych, zaburzeń w procesie wychowawczym oraz pogłębiania marginalizacji społecznej. W związku z tym skuteczne wspieranie rodziny wymaga współpracy wielu podmiotów i instytucji działających w obszarze pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, wymiaru sprawiedliwości oraz organizacji pozarządowych.

Zakładane rezultaty realizacji Programu obejmują przede wszystkim poprawę funkcjonowania rodzin przeżywających trudności wychowawcze, zwiększenie skuteczności działań profilaktycznych oraz ograniczenie liczby dzieci kierowanych do pieczy zastępczej. Istotnym efektem ma być także wzrost liczby dzieci powracających do rodzin biologicznych, ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego rodzin dysfunkcyjnych oraz zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie dostępnych form wsparcia społecznego.

Jednocześnie Program zakłada rozwijanie lokalnego systemu współpracy pomiędzy instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny. Zintegrowane działania środowiskowe mają przyczynić się do zwiększenia efektywności pomocy, lepszej koordynacji działań oraz budowania trwałego systemu wsparcia odpowiadającego na rzeczywiste potrzeby społeczności lokalnej.

7. Cel główny i cele szczegółowe

Celem głównym procedury jest poprawa funkcjonowania rodziny z dziećmi przeżywającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej lub stworzenie warunków umożliwiających powrót dziecka do rodziny naturalnej.

Cele szczegółowe:

1 Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodziny			
Cele szczegółowe	Działania	Wskaźniki	Realizatorzy/Partnerzy OPS, Urząd Miasta, NGO

Zabezpieczenie bezpieczeństwa socjalnego oraz poprawa sytuacji ekonomicznej rodziny	- zapewnienie rodzinom pomocy materialnej i rzeczowej	- liczba rodzin/osób korzystających z pomocy finansowej OPS - liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami, świadczenia rodzicielskiego, jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka, funduszu alimentacyjnego - liczba rodzin korzystających z Programu Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027 - liczba rodzin korzystających z dodatku mieszkaniowego	
	- posiłki dla dzieci i młodzieży w szkołach	- liczba dzieci objętych dożywianiem w placówkach oświatowych - liczba rodzin korzystających z zasiłku celowego na zakup żywności - liczba dzieci objętych dożywianiem w ramach wypoczynku letniego i zimowego	

	- wypłata stypendiów szkolnych oraz zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami	- liczba dzieci, którym przyznano stypendia szkolne - liczba dzieci, którym przyznano zasiłki szkolne	
2. Wsparcie dla rodzin wielodzietnych	poprawa jakości życia rodziny	- liczba rodzin objętych pomocą z tytułu wielodzietności	OPS
	zwiększenie dostępności do różnego rodzaju usług	- liczba rodzin korzystających z Ogólnopolskiej KDR	
2. Wspieranie rodzin o niskim statusie materialnym, szczególnie z problemem bezrobocia			
Cele szczegółowe	Działania	Wskaźniki	Realizatorzy/Partnerzy
1. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych.	- pomoc osobom bezrobotnym w powrocie na rynek pracy, kształtowanie właściwych postaw pracowniczych	- liczba osób bezrobotnych skierowanych na aktywizację zawodową.	OPS, PUP Olecko, CIS
3. Wsparcie rodzin z dziećmi w pełnieniu funkcji opiekuńczo - wychowawczej			
Cele szczegółowe	Działania	Wskaźniki	Realizatorzy/Partnerzy

1. Poprawa funkcjonowania rodziny i osób korzystających ze specjalistycznego wsparcia	- zwiększenie dostępności do specjalistycznego poradnictwa rodzinnego (prawnego, psychologicznego, pedagogicznego)	- liczba osób korzystających z poradnictwa - liczba udzielonych porad - liczba podmiotów świadczących specjalistyczne poradnictwo	PCPR, PPP
2. Wzmocnienie umiejętności wychowawczych rodziców zmagających się z trudnościami opiekuńczo – wychowawczymi poprzez zapewnienie wsparcia asystenta rodziny	- zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności wsparcia asystenta rodziny	- liczba zatrudnionych asystentów rodziny - liczba rodzin objętych wsparciem w formie asystenta rodziny	OPS
	- podnoszenie kompetencji rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w zakresie prawidłowego pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez prowadzenie działań pedagogizacyjnych oraz wzmacnianie umiejętności wychowawczych rodziców	- liczba rodzin, w których zakończono współpracę z asystentem rodziny ze względu na osiągnięcie celów zawartych w planie pracy - liczba rodzin objętych asystenturą na mocy postanowienia Sądu	
3. Monitorowanie sytuacji rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczym	- praca socjalna prowadzona przez pracownika socjalnego z rodziną dysfunkcyjną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji	- liczba zgłoszeń dotyczących rodzin przeżywających trudności opiekuńczo - wychowawcze, - liczba rodzin objętych pracą socjalną	OPS

	opiekunczo - wychowawczych	- liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	
4. Powrót dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej do rodziców biologicznych.	- praca z rodziną biologiczną w celu powrotu dziecka do domu rodzinnego	- liczba rodziców biologicznych objętych wsparciem asystenta rodziny, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej, - liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej instytucjonalnej i rodzinnej, - liczba dzieci, które powróciły do rodziców biologicznych, - kwota poniesionych przez Gminę wydatków z tytułu umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej,	OPS, PCPR

5. Poprawa sytuacji rodzin wychowujących dzieci z niepełnosprawnością.	- udzielanie wsparcia rodzicom wychowującym dzieci z niepełnosprawnościami - pomoc finansowa w postaci świadczenia pielęgnacyjnego	liczba rodzin objęta wsparciem asystenta rodziny w których występuje niepełnosprawność dziecka, - liczba osób, na które jest pobierany zasiłek pielęgnacyjny dla dziecka poniżej 16r.ż, - liczba osób, którym przyznano świadczenie pielęgnacyjne z tytułu opieki nad dzieckiem z niepełnosprawnością, - liczba wydanych orzeczeń o kształceniu specjalnym, - liczba wydanych opinii o wczesnym wspomaganiu rozwoju dziecka.	OPS, PPP
	- zapewnienie rodzinom opiekujących się dziećmi z niepełnosprawnością opieki wytchnieniowej	- liczba rodzin, którym przyznano wsparcie w ramach opieki wytchnieniowej na dziecko z niepełnosprawnością.	

	- pomoc finansowa dla rodzin, którym urodziło się dziecko z ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem lub nieuleczalną chorobą powstałą w okresie prenatalnym.	-liczba rodzin korzystających z jednorazowego świadczenia „Za Życiem”.	
4. Wsparcie rodzin w przezwyciężaniu problemów wynikających szczególnie z uzależnienia jej członków oraz przemocy w rodzinie			
Cele szczegółowe	Działania	Wskaźniki	Realizatorzy/Partnerzy
1. Wsparcie rodziny w przezwyciężaniu problemów wynikających z uzależnienia jej członków.	- świadczenie specjalistycznej pomocy rodzinom dotkniętym uzależnieniem	- liczba złożonych wniosków do Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, - liczba rodzin z problemem uzależnienia, którym udzielono pomocy, - liczba osób korzystających ze wsparcia terapeuty uzależnień,	OPS, GKRPA, Poradnia Terapii Uzależnień i Współuzależnienia

2. Wsparcie rodziny dotkniętej przemocą domową.	- pomoc rodzinom dotkniętym przemocą domową	- liczba wszczętych procedur „Niebieskiej Karty”, - liczba rodzin objętych wsparciem w związku z realizacją procedury „Niebieskiej Karty”. - liczba osób korzystająca z poradnictwa	OPS, ZI, Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla Osób Doświadczających Przemocy
5. Zapobieganie uzależnieniom oraz niedostosowaniu społecznemu dzieci i młodzieży			
Cele szczegółowe	Działania	Wskaźniki	Realizatorzy/Partnerzy
1. Przeciwdziałanie patologii wśród dzieci i młodzieży oraz propagowanie zdrowego stylu życia.	- koordynacja działań i bieżąca współpraca podmiotów podejmujących działania na rzecz dzieci i młodzieży - organizowanie zajęć pozaszkolnych i pozalekcyjnych w placówkach wsparcia dziennego	- liczba zrealizowanych spotkań z pedagogami, psychologami szkolnymi - liczba placówek - liczba dzieci objętych wsparciem.	Placówki Oświatowe, Placówki Wsparcia Dziennego

8. Realizatorzy Programu

Koordynatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Olecko jest Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Olecko. W realizację zadań zawartych w Programie zaangażowane są następujące jednostki i organizacje w tym:

- Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Olecko
- Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej,

- Komenda Powiatowa Policji,
- Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie,
- Gminna Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Placówki oświatowe,
- Powiatowy Urząd Pracy w Olecku
- Centrum Integracji Społecznej w Olecku
- Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna w Olecku
- Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla Osób Doświadczających Przemocy

W realizacji swoich zadań wskazane podmioty powinny kierować się nadrzędną wartością, jaką jest dobro rodziny, uznając jej wspieranie za jeden z kluczowych priorytetów polityki społecznej.

Do zadań własnych gminy należy opracowanie oraz wdrażanie trzyletnich programów wspierania rodziny. Obowiązek ten nie ogranicza się jedynie do przygotowania dokumentu strategicznego, lecz obejmuje również konsekwentną realizację wyznaczonych celów oraz podejmowanie skoordynowanych działań służących wzmacnianiu funkcji opiekuńczej, wychowawczej i społecznej rodziny. Tym samym jednostki samorządu terytorialnego pełnią istotną rolę w kreowaniu lokalnego systemu wsparcia dziecka i rodziny, odpowiadającego na rzeczywiste potrzeby mieszkańców.

9. Źródło finansowania

Realizacja zadań wynikających z Programu Wspierania Rodziny w Gminie Olecko na lata 2026–2028 finansowana będzie ze środków budżetu Gminy Olecko, środków finansowych pochodzących z budżetu gminy w zakresie zadań własnych gminy, funduszy pochodzących z budżetu państwa przeznaczonych na finansowanie zadań zleconych gminie przez administrację rządową, środków finansowych pochodzących z programów rządowych, środków finansowych pochodzących ze źródeł organizacji pozarządowych, funduszy uzyskanych z Unii Europejskiej, środków pozyskanych od inwestorów prywatnych (sponsorów).

Program opiera się na fundamentalnych wartościach związanych z ochroną i wspieraniem rodziny, w szczególności na zasadzie poszanowania jej autonomii. Oznacza to,

że działania instytucji powinny być podejmowane wyłącznie w sytuacjach wymagających wsparcia, przy zachowaniu dobrowolności, świadomości i aktywnego udziału rodzin w proponowanej pomocy.

Założeniem programu jest wspieranie dziecka w środowisku rodzinnym poprzez zapewnienie rodzinie kompleksowej pomocy. Dopiero w sytuacji wyczerpania dostępnych form wsparcia oraz zagrożenia dobra dziecka możliwe jest zastosowanie pieczy zastępczej lub adopcji.

Program ma charakter otwarty i będzie podlegał aktualizacji zgodnie z pojawiającymi się potrzebami oraz możliwościami organizacyjnymi i finansowymi. Skuteczna realizacja jego założeń wymaga współpracy wszystkich podmiotów działających w obszarze wsparcia dziecka i rodziny, co pozwoli na prowadzenie spójnych i kompleksowych działań społecznych.

10. Monitoring i ewaluacja Programu

Za monitorowanie realizacji Programu odpowiedzialny będzie Ośrodek Pomocy Społecznej w Olecku. Ocena stopnia wykonania działań oraz sprawozdania roczne będą przygotowywane na podstawie informacji przekazywanych przez instytucje i podmioty uczestniczące w realizacji programu.

Zgodnie z art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej w Olecku będzie corocznie, do dnia 31 marca, przedstawiał Radzie Gminy sprawozdanie z realizacji Programu Wspierania Rodziny.

Ewaluacja programu obejmować będzie analizę stopnia osiągnięcia celów szczegółowych oraz skuteczności podejmowanych działań. Jej rezultatem będą wnioski służące doskonaleniu i ewentualnej modyfikacji programu. W przypadku pojawienia się nowych potrzeb lub okoliczności możliwe będzie wprowadzanie zmian, które każdorazowo zostaną przedłożone Radzie Gminy do zatwierdzenia.

11. Spodziewane efekty Programu

Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2026–2028 ma przyczynić się do wzmocnienia lokalnego systemu wsparcia dziecka i rodziny oraz poprawy jakości

funkcjonowania rodzin w środowisku społecznym. Zakłada się, że podejmowane działania będą sprzyjały budowaniu stabilnych warunków rozwoju dzieci, wzmocnieniu kompetencji wychowawczych rodziców oraz przeciwdziałaniu zjawiskom prowadzącym do marginalizacji społecznej.

Przewidywane rezultaty Programu obejmują w szczególności:

1. rozwój spójnego i skutecznego systemu wsparcia rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze;
2. zwiększenie świadomości społeczności lokalnej w zakresie dostępnych form pomocy oraz możliwości korzystania ze wsparcia instytucjonalnego;
3. poprawę warunków funkcjonowania dzieci w środowisku rodzinnym i edukacyjnym;
4. wzmocnienie bezpieczeństwa socjalnego rodzin poprzez lepsze zabezpieczenie ich podstawowych potrzeb bytowych;
5. podniesienie kompetencji rodzicielskich oraz odbudowę zdolności rodzin do prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
6. ograniczenie skali wykluczenia społecznego oraz negatywnych zjawisk społecznych, w tym przemocy domowej i uzależnień;
7. wspieranie działań umożliwiających reintegrację rodzin i powrót dzieci z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych;
8. rozwijanie partnerskiej współpracy pomiędzy instytucjami publicznymi, organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny.

Kompleksowy charakter Programu pozwoli na skuteczniejsze reagowanie na potrzeby mieszkańców oraz tworzenie warunków sprzyjających wzmocnieniu rodziny jako podstawowego środowiska rozwoju i wychowania dziecka.

12.Podsumowanie

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2026–2028 stanowi element lokalnej polityki społecznej ukierunkowanej na wzmocnienie rodziny jako podstawowego środowiska rozwoju, wychowania i ochrony dziecka. Jego nadrzędnym celem jest tworzenie warunków sprzyjających poprawie jakości życia rodzin oraz budowaniu stabilnego i bezpiecznego środowiska dla rozwoju dzieci i młodzieży.

Program zakłada realizację działań o charakterze profilaktycznym, wspierającym i integrującym, których istotą jest wzmocnienie potencjału rodzin oraz rozwijanie ich

zdolności do samodzielnego przezwyciężania trudności życiowych. Priorytetem pozostaje wspieranie rodziny w jej naturalnym środowisku, przy jednoczesnym poszanowaniu jej autonomii i podmiotowości. Istotnym elementem działań będzie również podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i konsekwencji dysfunkcji rodzinnych oraz promowanie wartości sprzyjających odpowiedzialnemu i stabilnemu życiu rodzinnemu. Realizacja założeń Programu wymaga współpracy instytucji samorządowych, placówek oświatowych, jednostek pomocy społecznej, organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny. Zintegrowane działania podejmowane na poziomie lokalnym mają przyczynić się do poprawy sytuacji rodzin, zwiększenia bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców, ograniczenia zjawisk wykluczenia społecznego oraz stworzenia skutecznego i trwałego systemu wsparcia rodziny i dziecka.

Opracowała: Joanna Zawadzka

Główny specjalista pracy socjalnej